

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarz-Schillinga: "Vrijeme je da se zaustavi haos u visokom obrazovanju"

"Vrijeme je da se zaustavi haos u visokom obrazovanju"

Veliki broj čitalaca sigurno je bolno svjestan nedostataka visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Koliko prošle sedmice, poništeno je gotovo 300 diploma sa dva privatna fakulteta u Republici Srpskoj zato što je Ministarstvo obrazovanja zaključilo da je proces akademskog ocjenjivanja na tim fakultetima upitan. To je samo jedan od brojnih primjera da se studenti kažnjavaju zbog institucionalnih propusta.

U ovom slučaju organi vlasti Republike Srpske reagovali su odlučno, ali do takve situacije je uopšte i došlo zato što u visokom obrazovanju u cijeloj Bosni i Hercegovini vlada haos. Štaviše, čak i nakon što studenti, da bi se domogli diplome, izdrže nesavjesno upravljanje fakultetima i institucionalni haos, koji su sveprisutni u univerzitetskom sistemu, moraju se suočiti sa krajnjom uvredom – a to je da njihove diplome nisu priznate van granica Bosne i Hercegovine. Razlog za to je činjenica da domaće vlasti nisu ispoštovale svoje međunarodne

obaveze u vezi sa akreditacijom i priznavanjem akademskih kvalifikacija.

Dobra vijest je da je sasvim jasno gdje je izlaz iz ove zbrke, i da se iz nje može izaći vrlo brzo. Ukoliko se to učini, sistem visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini može se uključiti u glavne evropske tokove, a bosanskohercegovački studenti mogu konačno dobiti kvalitet obrazovanja kakav zaslužuju.

U toku posljednje četiri godine, obrazovni stručnjaci iz cijele Bosne i Hercegovine, zajedno sa međunarodnim ekspertima koji rade pod okriljem ministarstava obrazovanja i Vijeća Evrope, Organizacije za sigurnost i suradnju u Evropi te Ureda visokog predstavnika, izradili su nekoliko nacрта zakona o visokom obrazovanju, čiji je cilj bio da omoguće priznavanje akademskih kvalifikacija iz Bosne i Hercegovine u drugim evropskim zemljama, a studentima pruže mogućnost da studije završe na stranim univerzitetima – nešto što je u ostatku Evrope norma.

Cilj novog zakona također je bio da osigura integraciju fakulteta u univerzitete u cijeloj BiH – što bi zamijenilo trenutni sistem u kome se fakulteti ravnaju samo prema sopstvenim pravilima, i izdaju diplome i organizuju studije bez imalo transparentnosti i odgovornosti. Taj zakon trebalo je da predstavlja važan korak ka ispunjenju obaveza BiH proisteklih iz Lisabonske konvencije (koja je potpisana 2003. godine), bolonjskog procesa (kojem je BiH pristupila iste te godine), i Evropskog partnerstva, širokog programa reformi čiji je cilj da zemlju pripremi za članstvo u Evropskoj uniji.

Zato je jasno da je državni Zakon o visokom obrazovanju izuzetno važan za Bosnu i Hercegovinu. Iako on neće sam po sebi riješiti probleme univerzitetskog sektora, taj zakon predstavlja ogroman korak ka oporavku visokog obrazovanja u ovoj zemlji, osobito u kombinaciji sa drugim srodnim reformama čiji je cilj da univerzitete postavi na čvrstu finansijsku

osnovu, uspostavi etički kodeks i unaprijedi standarde demokratske, autonomnosti i menadžmenta.

Stoga nije iznenađenje da taj zakon uživa široku podršku u cijeloj zemlji. Trenutni nacrt zakona završen je krajem 2005. godine, ali je prošle godine izbačen iz plana rada Parlamenta zbog predizbornih pitanja, koja su daleko manje važna za budućnost ove zemlje nego što je obrazovanje njenih mladih naraštaja.

Članovima nove Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sada se pruža prava prilika da usvoje ovu reformu, od koje će svi u zemlji imati koristi, tako što će Zakon o visokom obrazovanju razmotriti i usvojiti bez daljnjih odlaganja.

U Londonu će, u maju ove godine, ministri obrazovanja iz cijele Evrope (uključujući i ministre iz Bosne i Hercegovine) prisustvovati sastanku na kome će se ocjenjivati u kojoj mjeri svaka od zemalja ispunjava obaveze proistekle iz bolonjskog procesa. Na posljednjoj konferenciji, održanoj u Bergenu 2005. godine, ocijenjeno je da je od svih zemalja Bosna i Hercegovina učinila najmanje na ispunjenju svojih obaveza.

To je sramota za cijelu zemlju. Međutim, pravi skandal nije to što nisu ispunjene međunarodne obaveze, nego činjenica da se studenti – oni ljudi koji će morati odigrati vodeću ulogu u izgradnji budućnosti Bosne i Hercegovine – tretiraju kao građani drugog reda. Donošenje Zakona o visokom obrazovanju pomoći će da to postane stvar prošlosti i predstavlja prvi korak koji će visokoobrazovni sistem Bosne i Hercegovine uvesti u 21. vijek.

Christian Schwarz-Schilling je visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovine.